

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DERSLER CEPTE

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

ÜNİTE	**ŞİİR**
KONU	– Şiirde Ahenk Unsurları – Şiir Türleri – Edebî Sanatlar – Manzume ile Şiir Farkı – Sözcük Türleri-Sıfat – Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri

DERSLER CEPTE 3. SAYI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9. SINIF

ISBN 978-975-11-6636-4

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Yayın Koordinatörü

Dr. Yasin ELÇİ

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yazar Ekibi

Gül GÜNDOĞDU, Öğretmen
Ayşen ÖZTAŞ ÇELİK, Öğretmen
Banu İLHAN, Öğretmen
Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Fadime AYDINTÜRK, Öğretmen
Mustafa ÖZDAMAR, Öğretmen
Nedret YILDIZHAN, Öğretmen
Orhan GÖZÜBÜYÜK, Öğretmen
Safiye YILMAZ, Öğretmen
Sündüs ÇANKAYA, Öğretmen

Dizgi - Tasarım Ekibi

Beste ERDEMOĞLU, Öğretmen
Çağlayan Volkan YILDIZ, Öğretmen

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

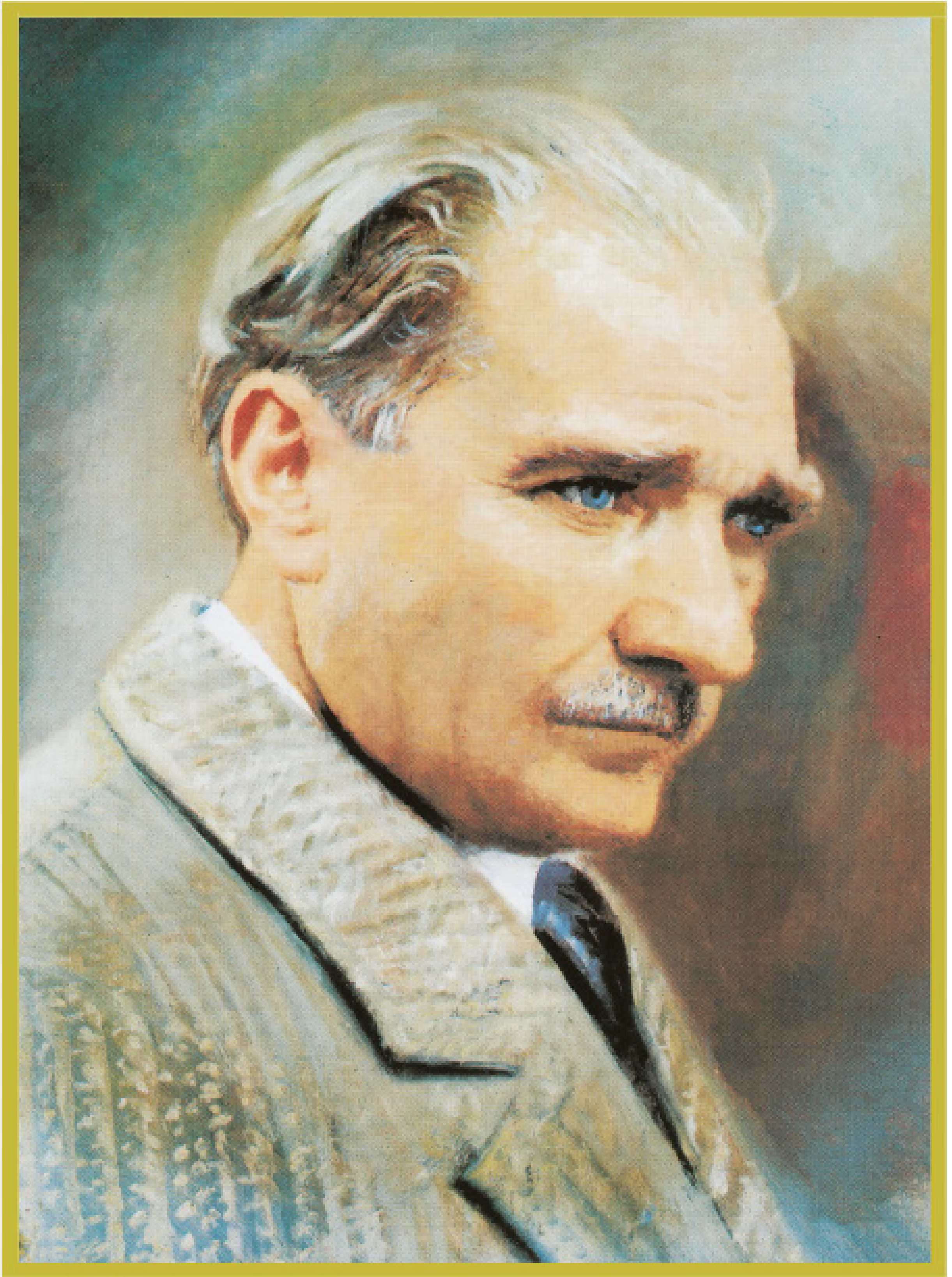
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Sizler için hazırlanan Dersler Cepte fasiküllerinde tüm derslerdeki aylık konu özetlerini bulacaksınız. Gerek yazılılara hazırlanırken gerek konu tekrarı yaparken Dersler Cepte fasikülündeki konu özetleri size yol gösterecektir. Konu özetlerinin maddeler hâlinde ve görsel ağırlıklı olması bilgilerinizin kalıcı olmasında kolaylık sağlayacaktır. Konu özetlerinin yanında “Hatırlayalım, Kritik Bilgi, Dikkat, Faydalı Linkler, Araştırma, Bir Örnek de Sen Ver, Biliyor Musunuz?, Filozof Der ki, Felsefe Sözlüğü, Haritada Bulalım” gibi bölümlerle konuların en önemli noktalarını ve ilgi çekici yanlarını görmüş olacaksınız. Böylece eğlenirken aynı zamanda da bilgilerinizi pekiştirme fırsatı bulacaksınız.

Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorularla tekrar ettiğiniz bilgileri kullanabileceksiniz. Karekodlar aracılığıyla çoktan seçmeli soruların video çözümlerini izleyerek sorulara anında dönüt alabileceksiniz. Her konuyla ilgili çıkmış soruların yer alması da üniversiteye hazırlık yolculuğunda sizlere rehberlik edecek ve işlediğiniz konuların ne kadar önemli olduğuna dair fikir verecektir. Ayrıca OGM Materyal web sitesi, yardımcıkaynaklar.meb.gov.tr ve eba.gov.tr adresleri üzerinden fasiküllerimize kolay ulaşma imkânına sahip olacaksınız.

Millî Eğitim Bakanlığı olarak alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış ve denetimden geçmiş olan Dersler Cepte fasikülleriyle öğrenci ve öğretmenlere derslerin işlenişi ve tekrarı noktasında katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Halil İbrahim TOPÇU
Ortaöğretim Genel Müdürü

Neler Öğreneceğiz?

Geçen sayıda şiirle ilgili temel kavramlara değinilmişti. Bu sayıda şiirdeki ahenk unsurlarını, şiir türlerini, manzume ile şiir arasındaki farklılıkları, şiirde kullanılan edebî sanatları öğreneceksiniz. Dil bilgisinde sıfatlar ve sıfatların metinlerdeki işlevleri bu sayımızın konusu. Yazım kuralları ve noktalama işaretleriyle ilgili sorular da geçmiş bilgilerinizi pekiştirmeniz amacıyla bu sayıda yer alacak.

- Şiirde Ahenk Unsurları
- Şiir Türleri
- Edebî Sanatlar
- Manzume ile Şiir Farkı
- Sözcük Türleri **Sıfatlar**
- Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri

TYT TÜRKÇE SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

	ÜNİTE	KONU	2018 TYT	2019 TYT	2020 TYT	2021 TYT	2022 TYT	TOPLAM SORU SAYISI
9. SINIF	GİRİŞ HİKÂYE ŞİİR MASAL-FABL ROMAN TİYATRO BİYOGRAFİ-OTOBİYOGRAFİ MEKTUP-E-POSTA GÜNLÜK-BLOG	SÖZCÜK TÜRLERİ	-	4	-	1	1	**6**
		YAZIM KURALLARI	2	2	2	2	2	**10**
		NOKTALAMA İŞARETLERİ	2	2	2	2	2	**10**
		SES OLAYLARI	1	1	-	1	-	**3**
		SÖZCÜKTE YAPI	2	2	1	-	1	**6**
								36

AYT TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

	ÜNİTE	KONU	2018 AYT	2019 AYT	2020 AYT	2021 AYT	2022 AYT	TOPLAM SORU SAYISI
9. SINIF	GİRİŞ	EDEBİYAT	-	-	-	-	-	**-**
		EDEBİYAT VE BİLİM	-	-	-	-	-	**-**
		EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ	-	-	-	-	-	**-**
		METİNLERİN SINIFLANDIRILMASI	-	-	-	-	-	**-**
	HİKÂYE	HİKÂYE	-	1	-	-	-	**1**
		HİKÂYE TÜRLERİ	-	-	-	1	-	**1**
		ANLATIM BİÇİMLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ANLATIM TEKNİKLERİ	-	1	1	-	-	**2**
	ŞİİR	ŞİİR BİLGİSİ	3	4	2	3	1	**13**
	MASAL-FABL	MASAL	-	1	-	1	-	**2**
		FABL	-	-	-	-	-	**-**
	ROMAN	ROMAN	-	-	-	-	-	**-**
		ROMANIN YAPI UNSURLARI	-	-	-	-	-	**-**
		ROMANIN HİKÂYEDEN AYRILAN YÖNLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ANLATIM TEKNİKLERİ	-	-	-	-	-	**-**
	TİYATRO	TİYATRO	-	-	-	-	-	**-**
		TİYATRONUN YAPI UNSURLARI	-	-	-	-	-	**-**
		TEMEL TİYATRONUN TERİMLERİ	-	-	-	-	-	**-**
	BİYOGRAFİ-OTOBİYOGRAFİ	BİYOGRAFİ	-	-	-	-	-	**-**
		OTOBİYOGRAFİ	-	-	-	-	-	**-**
	MEKTUP-E-POSTA	MEKTUP	-	-	-	-	-	**-**
		MEKTUP TÜRLERİ	-	-	-	-	-	**-**
		ÖZEL MEKTUP İLE EDEBÎ MEKTUP ARASINDAKİ BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR E-POSTA	-	-	-	-	-	**-**
	GÜNLÜK-BLOG	GÜNLÜK	-	-	-	-	-	**-**
		BLOG	-	-	-	-	-	**-**
								19

Yukarıdaki tablo YKS sorularının son beş yıla göre dağılımını göstermektedir. ÖSYM, YKS sorularını bütün kazanımlara ve konulara yönelik belirleyebilir.

ŞİİRDE AHENK UNSURLARI

1. ÖLÇÜ (VEZİN)
2. REDİF
3. UYAK (KAFİYE)
4. ASONANS (Şiirdeki dizelerde aynı sesli harfin tekrarlanmasıdır.)
5. ALİTERASYON (Şiirde dizelerde aynı sessiz harfin tekrarlanmasıdır.)
6. NAKARAT (Şiirdeki birimlerin son dizelerinin tekrar edilmesidir.)
7. KELİME VE KELİME GRUPLARININ TEKRARI
8. SES AKIŞI (Şiirdeki cümle yapısının değiştirilmesi, vurgu ve tonlamadır.)

Hatırlatma

- Redif aynı görevdeki eklerin ve aynı anlamdaki sözcüklerin tekrarıdır.
- Türk edebiyatında hece ölçüsü, aruz ölçüsü ve serbest ölçü kullanılmıştır.

ŞİİR TÜRLERİ

KONUSUNA GÖRE ŞİİR TÜRLERİ

Pastoral Şiir: Doğa güzelliklerini, orman, yayla, dağ, köy ve çoban yaşamını ve bunlara karşı duyulan özlemleri anlatan şiir türüdür. Sade, süssüz ve içtenlik taşıyan bir dille yazılır.

Didaktik Şiir: Belli bir düşünceyi aşılamak ya da bir konuda öğüt, bilgi vermek, ahlaki bir ders çıkarmak amacıyla öğretici nitelikte yazılan, duygu yönü zayıf şiir türüdür. Eski çağlarda ozanlar eğitici, öğretici bir kişi kabul edilirdi.

Epik Şiir: Bir ulusun başından geçen olayları, toplum ile ilgili sorunları, doğal afetleri ele alan şiirlerdir.

Satirik Şiir: Toplumun veya kişilerin beğenilmeyen yönlerini açık ya da kapalı bir şekilde eleştiren, onların gülünç yönleriyle alay eden şiirlere denir.

Dramatik Şiir: Dramatik konuları işleyen şiir türüdür. Genellikle acıklı, hüzünlü olayları anlatan harekete dayalı, manzum tiyatro yapıtlarıdır.

Dikkat!

- Doğrudan doğruya doğa manzaralarını monolog biçiminde anlatan pastoral şiirlere “idil”, konuşma biçiminde yazılanlara ise “eglog” denir.
- Epik şiire Batı’da “epope” denir.
- Epik şiire hamasi şiir, destani şiir de denir.

Biliyor musunuz?

- Eski Yunan edebiyatında Hesiodos didaktik şiirin ilk örneklerini vermiştir.
- Didaktik sözcüğü Grekçe “didasko”dan türetilmiştir.

Kritik Bilgi

- Halk edebiyatında koçaklama, destan, varsağı epik türde yazılmıştır.
- Satirik şiire divan edebiyatında **hiciv**, halk edebiyatında **taşlama**, günümüzde **yergi** adı verilir.
- Manzum hikâyeler ve fabllar didaktik şiirdir.

NAZIM ŞEKİLLERİ

Şiirler biçimsel özellklerine göre nazım şekillerine ayrılır.

HALK ŞİİRİ NAZIM ŞEKİLLERİ	
ANONİM HALK ŞİİRİ	TÜRKÜ, MÂNİ
ÂŞIK TARZI HALK ŞİİRİ	KOŞMA, SEMAİ, VARSAĞI, DESTAN
ARUZ ÖLÇÜSÜYLE YAZILAN HALK ŞİİRİ	DİVAN, KALENDERİ, SEMAİ, SELİS, SATRANÇ, VEZNİAHAR

DİVAN ŞİİRİ NAZIM ŞEKİLLERİ	
BEYİTLERLE KURULANLAR	GAZEL, KASİDE, MESNEVİ, KIT'A, MÜSTEZAT
BENTLERLE KURULANLAR	TUYUĞ, RUBAİ, MURABBA, ŞARKI, MUHAMMES, TERKİBİ-BENT, TERCİİBENT

BATI ETKİSİNDEKİ TÜRK ŞİİRİ
SONE, TERZARİMA, TRİYOLE, BALAT, SERBEST NAZIM

NAZIM TÜRLERİ

Şiirler, işlediği konulara göre türlere ayrılır.

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK ŞİİRİ
SAGU, KOŞUK, DESTAN

HALK ŞİİRİ NAZIM TÜRLERİ	
ANONİM HALK ŞİİRİ	NİNNİ, AĞIT
ÂŞIK TARZI HALK ŞİİRİ	GÜZELLEME, KOÇAKLAMA, TAŞLAMA, AĞIT
DİNÎ-TASAVVUFİ HALK ŞİİRİ	İLAHİ, NEFES, DEME, NUTUK, ŞATHİYE, DEVRİYE

DİVAN ŞİİRİ
TEVHİT, MÜNACAAT, NAAT, MERSİYE, METHİYE, HİCVİYE, FAHRİYE

Kritik Bilgi

- Şiirde söyleyici; şiirde konuşan, şairin sesini ve söyleyişini emanet ettiği kişi/varlıktır.
- Tapşırma, âşık şiirinde âşıkların mahlaslarını kullanmalarına verilen addır.
- Mahlas, şiirde şairlerin takma adıdır. Genellikle son dörtlük ya da son beyitte mahlas kullanılır.

EDEBÎ SANATLAR (SÖZ SANATLARI)

Edebî sanatlar; edebiyatta anlatımı zenginleştirmek, renklendirmek ve daha çarpıcı bir duruma getirmek için temelde benzetme esasına dayalı, söz ve anlama bağlı bir anlatım inceliği ve özelliğidir.

TEŞBİH (BENZETME): Anlatımı güçlü ve çarpıcı kılmak için aralarında ilişki bulunan iki varlıktan zayıf olanı güçlü olana benzetme sanatıdır.

Örnek:
Başaklar altın sarısı gibiydiler.
Benzeyen: başaklar
Kendisine benzetilen: altın
Benzetme yönü: sarı
Benzetme edatı: gibi

Dikkat!

Sadece benzeyen ve kendisine benzetilenle yapılan benzetmeye teşbihibeliğ (yalın benzetme) denir.
Örnek: kömür gözlüm
k. benz. benzeyen

İSTİARE (EĞRETİLEME): Benzeyen ya da kendisine benzetilenlerden sadece birinin kullanılmasıdır.

a) Kapalı İstiare: Sadece benzeyenle yapılan benzetmedir.
Örnek: Ninniler söylüyor gökyüzü âdeta
Benzeyen: gökyüzü (söylenmiş)
Kendisine benzetilen: anne, insan (söylenmemiş)

b) Açık İstiare: Sadece kendisine benzetilenle yapılan benzetmedir.
Örnek: Kurban olam beşikte yatan kuzuya
Benzeyen: bebek (söylenmemiş)
Kendisine benzetilen: kuzu (söylenmiş)

Kritik Bilgi

Kişileştirmenin olduğu her sözde kapalı istiare bulunur.

AD AKTARMASI (MECAZIMÜRSEL): Benzerlik ilgisi olmaksızın bir sözcüğün başka bir sözcük yerine kullanılmasıdır.
Örnek:
Çatma kurban olayım çehreni ey nazlı hilal (parça-bütün ilişkisi)
Uçak Samsun'a inemedi. (parça-bütün ilişkisi)
Tabağını çabucak bitir! (iç-dış ilişkisi)
Attila İlhan'ı severek okurum. (sanatçı-eser ilişkisi)
İstanbul dün gece yine coştu. (yer-insan ilişkisi)
Bahar aylarında rahmet düşmezse ürün iyi olmaz. (neden-sonuç ilişkisi)

TEŞHİS (KİŞİLEŞTİRME): İnsan dışındaki bir varlığa insan özelliklerinin verilmesidir.
Örnek:
Rüzgârla birlikte el sallıyordu ağaçlar bize.

İNTAK (KONUŞTURMA): İnsan dışındaki varlık veya kavramların konuşturulmasıdır.
Örnek:
Yıldızlar, "Konuş benimle" diyordu her gece bana.
Kalbim, "Dur artık, koşma böyle!" diye yalvarıyordu sessizce.

TENASÜP (UYGUNLUK): Anlam yönüyle birbiriyle ilgili sözcüklerin bir arada kullanılması sanatıdır.
Örnek:
Yunus ki nergiste güler, gülde kanar
Kırlarda gelincikte onun bağrı yanar

TEZAT (KARŞITLIK): Aynı varlığın, olayın, durumun birbirine zıt iki yönünün bir arada kullanılmasıdır.
Örnek:
Gülen çehremi görüp
Sanmayın beni bahtiyardır
Her kahkahamın içinde
Bir damla gözyaşı vardır

TELMİH (HATIRLATMA): Herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir duruma işaret etmek, onu hatırlatmaktır.
Örnek:
Leyla gelin oldu, Mecnun mezarda
Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda

TEKRİR (TEKRARLAMA): Sözün etkisini güçlendirmek için sözcük ya da söz grubunu yineleme şeklinde yapılan söz sanatıdır.
Örnek:
Hiç kimse yok kimsesiz
Herkesin var bir kimsesi
Ben bugün kimsesiz kaldım
Ey kimsesizler kimsesi

HÜSNÜTALİL: Herhangi bir olayı, asıl sebebinden daha başka bir sebebin genellikle de daha güzel bir sebebin sonucu olarak gösterme sanatıdır.
Örnek:
Güzel şeyler düşünelim diye
Yemyeşil olmuş ağaçlar

TECAHÜLİARİF (BİLMEZDEN GELME): Bildiği bir şeyi bilmez görünme, bilmezlikten gelme sanatıdır.
Örnek:
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

KİNAYE (DEĞİNMECE): Gerçek anlamı da düşünülebilecek bir sözü gerçek anlamının dışında (mecaz anlamıyla) kullanma sanatıdır.
Örnek:
Ben toprak oldum yoluna
Sen aşırı gözetirsin
Şu karşıma göğüs geren
Taş bağırlı dağlar mısın?

TEVRİYE: Bir anlatım inceliği elde etmek için birden çok anlamı olan bir sözün yakın anlamının değil uzak anlamının kastedilerek kullanılması sanatıdır.
Örnek:
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

TARİZ (İĞNELEME): Söylenen sözün tersini kastetme sanatıdır.
Örnek:
Gördüğüm şeyi asla sezemem
Korku bilmem hiç yalnız gezemem
İcap etse kendi adım yazamam
Kâtiplikte gayet iştirahım var

İRSALİMESEL: Şiirde atasözü veya vecize (özdeyiş) kullanma sanatıdır.
Örnek:
Böyledir Mevla'dan sen kesme ümid
Gün doğmadan neler doğar, demişler

MÜBALAĞA (ABARTMA): Bir varlığı, olayı ya da durumu olduğundan çok daha fazla veya eksik gösterme sanatıdır.
Örnek:
Âlem sele gitti gözüm yaşından

Dikkat!

Tariz ile kinaye karıştırılmamalıdır. Tarizde sözün gerçek ya da mecaz anlamda kullanılmasından çok, karşıt anlamı önemlidir. Kinayede ise sözün her iki anlamının bir arada kullanılıp kullanılmadığına bakılır.

Dikkat!

Tevriye ile kinaye karıştırılmamalıdır. Tevriyede iki gerçek anlam, kinayede bir gerçek bir mecaz anlam vardır.

Kritik Bilgi

İmge; bir varlığı, kavramı, durumu daha canlı ve daha duygulu anlatmak için onu başka varlık, kavram veya durumların çizgileri ve şekilleri içinde tasarlayıştır.

ŞİİR İLE MANZUME ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

ŞİİR

- Düz yazıya çevrilemez.
- Sözcükler yan, mecaz ve deyim anlamdadır.
- Olay, kişi, zaman, mekân gibi unsurlar olay çevresinde gelişen metinlerdeki kadar belirgin değildir.
- Estetik zevkle oluşturulan sanatsal metinlerdir.
- Kişisel duygular ön plandadır.
- Lirik eserlerdir.
- Anlam çok yönlüdür, yoruma açıktır.
- Hissettirme ve sezdirme vardır.

MANZUME

- Düz yazıya çevrilebilir.
- Sözcükler genelde gerçek anlamdadır.
- Olay, kişi, zaman, mekân gibi unsurlar yer alır.
- Öğreticilik ön planda olduğundan sanatsal yönü zayıf metinlerdir.
- Didaktik eserlerdir.
- Toplumsal yönü güçlü metinlerdir.
- Anlam tek yönlüdür.
- Anlatma ve gösterme vardır.

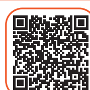

Dersi İzleyelim

Şiir, Manzume, Şiir Geleneği, Şiirde Yapı

Dersi İzleyelim

Şiirde İmge ve Söz Sanatları

Dersi İzleyelim

Söz Sanatları

1. Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi.

Bu dörtlükteki ahenk unsurlarını inceleyiniz.

Ölçü:..

Redif:..

Uyak:..

Asonans:..

Aliterasyon:..

Kelime ve kelime gruplarının tekrarı:..

Ses akışı:..

2. Bu dörtlükte hangi edebî sanatlara yer verilmiştir? Açıklayınız.

....
....
....

3. İmge ve edebî sanatların kullanımı şiir için gerekli midir? Niçin?

....
....
....

4. Bir şair olsanız şiirinizde ahenk unsurlarına niçin yer verirdiniz?

....
....
....

5. Aşağıdaki şiirlerin konularına göre türlerini belirleyiniz.

a) Çocukluğum, çocukluğum...
Gözümde tüten memleket.
Artık bana sonsuz hasret,
Sonsuz keder çocukluğum.
....

b) Gümüş bir dumanla kapandı her yer,
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı;
Sürüler, çimenler, sarı çiçekler,
Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı!
....

C) Şunlar ki çoktur malları
Gör nice oldu hâlleri
Sonucu bir gömlek imiş
Anın da yoktur
....

d) Köy sallanır güldüğünde
Cin çarpılır değdiğinde
Beleş sofra gördüğünde
Yumuluyor ölmüş gibi
....

1. Canımda çınlar sesin; her yerdesin, nerdesin?
Gündüz gece yaptığım işlerin içindesin.
Bu şiirin teması aşağıdakilerden hangisidir?

A) Özlem B) Arayış C) Ayrılık
D) Heyecan E) Korku

2. Bu şiir türünde bir düşünceyi aktarmak veya belli bir konuda öğüt, bilgi, ders vermek amacı güdülür. Daha çok dinî, ahlaki, felsefi, sosyal konularda yazılır.
Aşağıdaki dizelerden hangisi bu parçada sözü edilen şiir türünü örneklemektedir?

A) Canım senin için işim her gün âh
Bin sevab yazılır etsen bir günâh

B) Bülbül ne yatarsın bahar erişti
Ulu sular göl olduğu zamandır
Kat kat oldu gül yaprağa karıştı
Gene bülbül kul olduğu zamandır.

C) Dost düşman önümde yürür
Bilmedim asıl dostu
Dostların canıma kastı
Beni dostlarım öldürür.

D) Gök mavi mavi gülümsüyordu
Yeşil yeşil dallar arasından
Altın sesi birbendire sordu
“Ne haber eski aşk yarasından”

E) Şu kim istedi buldı ilmi Çîn’de
Bugün oldur muhakkık ilm içinde

3. Kalbim yine üzgün seni andım da derinden,
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden!
Üzgün ve kırılmış gibi en ince yerinden,
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden!
Verilen metinde aşağıdaki ahenk unsurlarından hangisi <u>yoktur</u>?

A) Nakarat B) Ölçü C) Cinas
D) Aliterasyon E) Uyak

4. İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.
Başımda eski alemlerin sarhoşluğu...
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı,
Dinmiş lodosların uğultusu içinde
İstanbulu dinliyorum, gözlerim kapalı.

Şiir türlerini konularına göre sınıflandırdığımızda yukarıdaki şiir parçasının türü nedir?

A) Epik B) Lirik C) Satirik
D) Didaktik E) Pastoral

5. Saçları yıldızlar kadar parlak görünüyordu.

Yukarıdaki cümlede, benzetme ögelerinden kendisine benzetilen unsur hangisidir?

A) Saçları B) Yıldızlar C) Kadar
D) Parlak E) Görünüyordu

6. “İşe alınmam için dün şirketle görüştüm.”

Cümlesinde hangi edebî sanat <u>kullanılmıştır</u>?

A) Teşbih B) Mecazımürsel C) Kinaye
D) Kişileştirme E) Tenasüp

7. Kalbim yine üzgün seni andım da derinden;
Geçtim yine dün eski hazan bahçelerinden!

Bu dörtlükteki söz sanatının benzeri aşağıdaki dizelerin hangisinde vardır?

A) Üsküp ki Yıldırım Bayazıd Han diyârıdır
Evlâd-ı Fâtihân'a onun yâdigârıdır

B) Âheste çek kürekleri, mehtâb uyanmasın,
Bir âlemi hayâle dalan âb uyanmasın.

C) Birden kapandı birbiri ardınca perdeler
Kandilli, Göksu, Kanlıca, İstinye nerdeler?

D) Bizdik o hücumun bütün aşkıyla kanatlı
Bizdik o sabah ilk atılan safta yüz atlı

E) Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.

8. Bir varlığı, kavramı, durumu daha canlı ve daha duygulu anlatmak için onu başka varlık, kavram veya durumların çizgileri ve şekilleri içinde tasarlayışa "imge" denir. Sanatçı, imge oluştururken izlenimlerinden hareketle gerçeği kendi algısına göre yeniden biçimlendirir. Duygu ve düşüncelerini ifade etmek için kendine özgü bir dil oluşturur. Yeni bir anlatım için hayal gücü ve sanatçı duyarlılığı sayesinde alışılmamış sözler bulur. Bilinen sözcüklere farklı anlamlar yüklerken çeşitli ipuçlarıyla çağrışım sağlar.

Buna göre,
I. Dalga dalga hücum edip pişmanlıklar
II. Unutuşun o tunç kapısını zorlar
III. Ve ruh, atılan oklarla delik deşik;
IV. İşte, doğduğun eski evdesin birden
V. Yolunu gözlüyor lamba ve merdiven,
dizelerinin hangisinde imge <u>kullanılmamıştır</u>?

A) I B) II C) III D) IV E) V

AYT 2018

9. Aşağıdaki dizelerin hangisinde, ayraç içinde verilen edebî sanat <u>yoktur</u>?

A) Aramazdık gece mehtâbı yüzün parlarken
Bir uzak yıldıza benzerdi güneş, sen varken
(Tenasüp)

B) Gül gülse dâim ağlasa bülbül acep değil
Zîrâ kimine ağla demişler kimine gül
(Tezat)

C) Yûsuf'u gerçi görenler ellerin kestiler
Gün yüzün gördü senin şakk oldu bedrin ayası
(Telmih)

D) Sen akşamlar kadar büyülü, sıcak
Rüyâlarım kadar sâde güzeldin
(Teşbih)

E) Senin yanındayken, avuçlarımda
Suda sabun gibi eriyor zaman
(Teşhis)

AYT 2021

10. Bu dünyaya sanki vefa gelmemiş
Gelmişse de bir kimsede kalmamış
Kim var ki dostundan cefa görmemiş
Cihanda bir söze duran mı kaldı

Bu dörtlükle ilgili aşağıdakilerin hangisi <u>söylenemez</u>?

A) 11'li hece ölçüsüyle yazıldığı

B) Satirik şiire örnek olduğu

C) Düz kafiye düzeninde olduğu

D) Teşbih sanatından yararlanıldığı

E) Redife yer verildiği

AYT 2018

11. Körfezdeki dalgın suya bir bak, göreceksin:
Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde;
Mehtâb... iri güller... ve senin en güzel aksin...
Velhâsıl o rü'yâ duruyor yerli yerinde!

Bu dizeler ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Şiirde ahenk unsurlarına yer verilmiştir.

B) Çapraz kafiye düzeninde yazılmıştır.

C) Yaşama sevinci teması işlenmiştir.

D) Kişileştirmeye başvurulmuştur.

E) Görsel ögelere yer verilmiştir.

SIFAT (ÖN AD)

Varlıkların ve kavramların özelliklerini belirten sözcüklere sıfat denir.

SIFAT ÇEŞİTLERİ

1. Niteleme Sıfatları: Varlıkların veya kavramların renk, durum, biçim özelliklerini veren sözcüklerdir.

Örnek:
Kırmızı balon, yuvarlak masa, zor durum, iyi insan…

2. Belirtme Sıfatları:

a) İşaret sıfatı: Varlıkları işaret yoluyla belirten sözcüklerdir.
Bu yol, öteki sınıf, karşıki dağ, o kadın, diğer taraf…

b) Belgisiz sıfat: Varlıkları sayı ve miktar bakımından tam olarak belirtmeyen sözcüklerdir.

Örnek:
Birkaç gün, bazı insanlar, her saat, pek çok ürün, birtakım düşünceler…

c) Soru sıfatı: Varlıkları ve kavramları soru yoluyla belirten sözcüklerdir.

Örnek:
Nasıl olay, kaç gün, kaçıncı bahar, hangi yol, ne gün…

d) Sayı sıfatları:
*Asıl sayı sıfatı: üç gün, on iki akşam…
*Kesir sayı sıfatı: yarım saat, çeyrek ekmek…
*Sıra sayı sıfatı: 2'nci sıra, IV. Murat…
*Üleştirme (paylaştırma) sıfatı: ikişer ceviz, beşer sıra

Kritik Bilgi

- Sıfatlar, niteleyecekleri ya da belirtecekleri sözcüklerle birlikte kullanılmak zorundadır. Tek başlarına kullanıldıklarında "isim" görevindedir.
  Genç kız çok güldü. (sıfat)
  Gençler bu olaya çok güldü. (isim)
- Belgisiz sıfat olarak kullanılan kelimeler çekim eki alırsa zamirleşir.
- Üleştirme sayı sıfatları rakamla yazılırsa yazım yanlışı olur.

Dikkat

- Sıfatlar, birden fazla ismi niteleyebilir veya belirtebilir. (geniş caddeler, sokaklar, yollar; güzel insanlar, düşünceler, hayaller; birkaç kitap, defter ve kalem)
- "Bu, şu, o" kelimeleri ismi belirttiğinde sıfat, isim yerine kullanıldığındaysa zamir olur.
- "Bir takım tabak aldık." cümlesindeki "bir takım" ayrı yazılır ve "bir" sözcüğü sayı sıfatıdır.
- "Bir" sözcüğü "herhangi bir" anlamında ise belgisiz sıfat, "tek" anlamında ise sayı sıfatıdır.
- Bir isim, birden fazla sıfatla nitelenebilir veya belirtilebilir. (temiz, bakımlı, yeni bir ev; güzel, anlayışlı, yardımsever birkaç kadın)

Biliyor musunuz?

Sıfatlar, çekim eki alırsa isimleşir.

YAPILARINA GÖRE SIFATLAR

1. Basit sıfat: Herhangi bir yapım eki almamış ve başka bir kelimeyle birleşmemiş sıfatlardır.
Örnek:
Beş soru, iyi hâl, eski sokak…

2. Türemiş sıfat: İsim ya da fiil köklerine ve gövdelerine getirilen isim yapım ekleriyle oluşturulmuş sıfatlardır.
Örnek:
Kir-li çamaşır, ağla-y-an çocuk, tüken-mez kalem, akıl-lı birey

3. Birleşik sıfat:
a) Anlamca kaynaşmış birleşik sıfatlar: İki kelimenin kalıplaşarak birleşmesinden oluşan sıfatlardır.
Örnek:
Birkaç gün, açgözlü adam, kahverengi elbise, vatansever sanatçı

b) Kurallı birleşik sıfatlar:

*Sıfat tamlamalarına -li eki getirilerek: mavi gözlü çocuk

*Takısız isim tamlamalarına -li eki getirilerek: tahta basamaklı merdiven

*Sıfat tamlamalarında isimle sıfatın yerleri değiştirildikten sonra isme iyelik eki getirilerek: sarı etek > eteği sarı bebek

*Sıfat tamlamalarına –lik eki getirilerek: üç günlük iş, yarım saatlik olay

*İsim-fiillerden önce -den eki getirilerek: kulaktan dolma bilgi
*Sıfat-fiillerden önce iyelik eki almış bir isim kullanılarak: düşüncelerini paylaşan adam
*Bir sıfatı durum eki almış bir isimle tamlayarak: ailesine saygılı çocuk
*İkilemeler ile: yalan yanlış sözler, uçuk kaçık çocuk
*Deyimler ile: gözü pek genç

SIFATLARDA PEKİŞTİRME

Anlatımı çekici hale getirmek, sıfatların anlamlarını güçlendirmek, kuvvetlendirmek amacıyla yapılır. Pekiştirme yolları:
* "m,p,r,s" sesleri ile: Bembeyaz gömlek, tertemiz ev
* "ikileme" ile: sıra sıra dağlar, uzun uzun yollar
* "mı, mi, mu, mü" edatı ile: güzel mi güzel film, akıllı mı akıllı çocuk

SIFATLARDA KÜÇÜLTME

Sıfatlarda küçültmede "-cik, -ce, -cek, -(i)msi, -(i)mtırak" ekleri kullanılır.
Örnek:
Küçücük ev, irice elma, yeşilimtırak hırka, ekşimsi erik

Biliyor musunuz?

İsim çekim eki alan birkaç tane istisna sıfat mevcuttur.

- Güzelim köy
- Canım anneciğim
- Gideceğin okul
- Yürüdüğüm yol

Dersi İzleyelim

Şiir - Sıfat (Ön Ad)

Araştırma

"Güzel kız" sözcük grubunda güzel sözcüğü sıfat olarak kullanılmıştır. "Güzel" sözcüğü başka sözcük türlerinde de kullanılabilir mi? Araştırınız.

Gözlerine bakarken,
güneşli bir toprak kokusu vuruyor başıma.
bir buğday tarlasında, ekinlerin içinde,
kayboluyorum…
Yeşil pırıltılarla uçsuz bucaksız bir uçurum,
Durup dinlenmeden değişen ebedi madde gibi gözlerin:
sırrını her gün bir parça veren.
fakat hiçbir zaman;
büsbütün teslim olmayacak olan…

Nazım Hikmet Ran

1. Bu dizelerdeki sıfatları bularak çeşitlerini ve yapılarını inceleyiniz.

....

....

....

....

....

....

....

2. Aşağıdaki dizelerdeki sıfatları bulunuz ve çeşitlerini belirtiniz.

a) Ne zaman seni düşünsem
Bir ceylan su içmeye iner
....
....

b) Ağaçlar sonbahara hazırlanıyor
Bu şehir o eski İstanbul mudur?
....
....

c) Gönlüm uçmak dilerken semavi ülkelere;
Ayağım takılıyor yerdeki gölgelere...
....
....

d) Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi.
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi.
....
....

3. Sıfatların bir şiire katkısı ne olabilir? Açıklayınız.

....

....

....

....

....

....

....

1. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olarak verilen sıfatlardan hangisi türü bakımından farklıdır?

A) Sonunda bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti.

B) Yeni mahalleyi ıpıssız görünce şaşırdım.

C) Çil çil altınların parıltısı gözlerini kamaştırmış.

D) Bir de baktı ki küçük çocuk kenarda ağlıyor.

E) Dağınık kıyafetli adam evin avlusuna girdi.

2. "Gençler, otobüste ihtiyarlara yer vermeli" cümlesinde altı çizili kelimeler adlaşmış sıfattır.
Aşağıdaki hangi seçenekte bu açıklamaya uygun bir örnek vardır?

A) Taze ekmek kokusu ortalığı kapladı.

B) Bahçıvan, ihtiyar ağacın dallarını kesti

C) Bugünlerde genç öğrenciler teknolojinin etkisinde kalıyor.

D) Hastalar her zaman ilgiye muhtaçtır.

E) Güzel düşünmek hayatı kolaylaştırır

3. Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!
Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kafilelerle...
Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,
Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan.
Yukarıdaki dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Niteleme sıfatı kullanılmıştır.

B) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.

C) Sayı sıfatı kullanılmıştır.

D) Bir ismi birden fazla sıfat nitelemiştir.

E) İşaret sıfatı kullanılmıştır.

4. Ben birgün bu dağ köyünde
Bakılacak en güzel şeye baktım.
Dağ havasında, geniş yapraklı ümitlerin üzerine
Yattım, gökyüzünün altına
Hiçbir çağda bu kadar mavi olmamıştı.
Baktım da vuruldum maviliğine
Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Niteleme sıfatı

B) İşaret Sıfatı

C) Belgisiz sıfat

D) Sayı sıfatı

E) Kurallı birleşik sıfat

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sıfat, yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) Bazı kentlerin, insanın üstünde olağanüstü bir etkisi oluyor.

B) Durmuş Ağa'ya gelince yetmişlik fakat sapasağlam bir ihtiyar.

C) O cana yakın yüzüyle dört yanına bakınca sanki bütün varlık masumlukla aydınlanırdı.

D) Kıyıda kapıları, kepenkleri kapalı, birkaç ev ve depo sıralanıyordu.

E) Beyaz ipek pantolon ve kavuniçi ipek bir gömlek giyinmişti.

6. Bir sıfatın kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için virgül kullanılır.
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kurala uymamaktan doğan bir anlam karışıklığı vardır?

A) Gemide bulaşık yıkamak kolay iş değildi.

B) Bir çocuk gibi kedilerle saklambaç oynuyor.

C) Dosdoğru yolun karşısına geçerek bağırdım.

D) Limana bakan penceresinden deniz görünürmüş.

E) Hayat sahnesinde altmış yaşın basamaklarındayım.

TYT 2020

7. (I) Emprovize caz yapan müzisyenlerde çok önemli bir yetenek var: Zihnin akış hâlini kullanmak. (II) Trans hâli olarak da bilinen akış, bütünüyle tek aktiviteye odaklandığımız durumlarda beliriyor. (III) Örneğin maratonda koşuyorsanız tüm dikkatiniz vücudunuzun hareketlerine odaklanıyor. (IV) Kas hareketlerinizi, ayaklarınızın yerle temasını hissetmeye başlıyor; benliğin kaybolduğunu gözlemliyorsunuz. (V) Böyle durumlarda odaklanılan beceriler en üst seviyede gerçekleştiriliyor.
Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması yoktur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. "Senin bendeki son fotoğrafına özlemle bakıyorum"
Cümlesindeki "ki"nin kullanımına benzer örnek aşağıdakilerin hangisinde yoktur?

A) Bahçedeki çocuklar top oynuyordu.

B) Evdeki hesap çarşıya uymaz.

C) Sizinkilerin ziyaretini sabırsızlıkla bekliyoruz.

D) Okuldaki sınavlar yeni bitti.

E) Ekipteki öğretmenler gece gündüz çalıştı.

9. Birgün gelir de unuturmuş insan
En sevdiği hatıraları bile
Bari sen her gece yorgun sesiyle
Saat on ikiyi vurduğu zaman
Beni unutma

Bu dizelerdeki altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) Birgün

B) gelir de

C) Bari

D) sesiyle

E) on ikiyi

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

A) Hafta sonu çocuklarla kuşburnu toplamaya gideceğiz.

B) Koltuklarını balıksırtı desenli kumaşla döşetmiş.

C) Makam odasının renginin fildişi olmasını istiyordu.

D) Her gün sefertasıyla yemek götürür iş yerine.

E) Bahçeye ayşekadın fasulyesi toplamaya gitmiş.

11. I. Alıntılarda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur. (Üç Nokta)

II. Tarihlerde gün, ay, yılı gösteren sayıları ayırmak için konur. (Nokta)

III. Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur. (Virgül)

IV. Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır. (Yay Ayraç)

V. Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur. (Kesme İşareti)

Yukarıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde verilen noktalama işaretiyle uyuşmamaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Behçet Necatigil, Barbaros Meydanı adlı şiirinde Barbaros Meydanından sahile kadar inen anne kız çevresinde şehri sosyal ve kültürel tezatları ve değişmeleri ile yansıtır.
Noktalama işaretleri eksik bırakılan bu parçada aşağıdakilerden hangisi kullanılamaz?

A) Tırnak işareti

B) Virgül

C) Kısa çizgi

D) Üç nokta

E) Kesme İşareti

13. Yahya Kemal ( ) iki şeyi birlikte düşünmektedir ( ) Birincisi ( ) Batılıların kendi edebiyatları için yaptıkları ( ) ikincisi ( ) bizim kendi edebiyatımız için yapabileceğimiz hamleler neler olabilir meselesi ( )

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) (,) (:) (,) (;) (,) (.)

B) (,) (.) (,) (,) (,) (.)

C) (;) (.) (;) (,) (;) (?)

D) (;) (:) (,) (,) (,) (…)

E) (,) (:) (;) (,) (,) (.)

TYT 2020

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin yazımı ile ilgili yanlışlık yapılmıştır?

A) Bu konuyla ilgili kanun, Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

B) Leyla İle Mecnun, Türk edebiyatında en çok işlenen anlatılardandır.

C) Bahar mevsiminde bu tepeden Çanakkale Boğazı'nın seyrine doyum olmaz.

D) Kültigin Anıtı, uçsuz bucaksız Orhun Vadisi'nin orta yerinde ziyaretçilerini bekler.

E) XII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu bu yıl Ankara'da yapılacak

TYT 2020

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?

A) Bu araştırmada bizi şaşırtan bulgu, çevreciliğin barışsever akımlarla çatışmasıdır.

B) O kadar merhametlidir ki yakın arkadaşları arasında karıncaincitmez olarak anılır.

C) Başkentin ortasındaki gökdelenler, etrafındaki binaları yutacakmış gibi duruyordu.

D) İnsanlar, çokbilmiş olarak tanınan kişilerle arkadaşlık kurmaktan uzak dururlar.

E) Orada yaşamamış, o insanlarla hiç bağ kurmamış gibi ne değerbilir ne yol yordam.

TYT 2020

16. Anadolu'da hangi büyücek kasabaya (I) adım atsanız tuluat tiyatrolarından birine rast gelirsiniz. Hiç değilse çarşı duvarlarında kafilenin yakın zamanda buraya konup göçtüğünü gösteren (II) solmuş ve yırtık bir ilana tesadüf edersiniz. Oyunlar kasabanın tiyatrosunda (III) köy meydanında yahut en büyük kahvede sergilenir. Ahali için arkalıksız kahve iskemleleri (IV) üç beş masa; oyuncular için yerden birkaç karış yüksek bir sedir (V) delik deşik iki boyalı perde yeter de artar bile.

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine virgül getirilemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

TYT 2020

17. Balıkçı ( ) orfinozu ( ) şimdiye dek tuttuklarına hiç benzemeyen bu balığı ( ) heyecanla ( ) özlemle beklemiş ( ) emeğinin karşılığını sonunda alabilmişti ( )

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri sırasıyla getirilmelidir?

A) (-) (,) (-) (,) (;) (.)

B) (;) (,) (,) (;) (;) (.)

C) (,) (-) (-) (;) (,) (.)

D) (;) (-) (-) (,) (;) (...)

E) (,) (-) (-) (,) (;) (.)

Cevap Anahtarı

Açık Uçlu Sorular - Şiir

1. **Ölçü:** 11'li hece ölçüsü
   Redif: -en bu
   Uyak: -er: tam uyak
   Asonans: "Kerem'in sazına cevap veren bu" ("e" sesi fazla kullanılmıştır.)
   Aliterasyon: "Kerem'in sazına cevap veren bu" ("n" sesi fazla kullanılmıştır.)
   Kelime ve kelime gruplarının tekrarı: Bu sözcüğü redif olarak üç dizede tekrarlanmıştır.
   Ses akışı: "Sızmadı toprağa çoban çeşmesi" kurallı cümle yapısı değiştirilerek devrik cümle kullanılmıştır.
2. **Telmih:** Kerem ile Aslı hikâyesi hatırlatılarak telmih sanatı yapılmıştır.
   Teşhis: Çoban çeşmesi; yol gösteren, saza cevap veren nitelikleriyle kişileştirilmiştir.
   Tezat: "Kuruyan gözlere yaş gönderen bu" ("Kuruyan göz" ve "yaş göndermek" karşıt anlamlıdır.)
3. **Olası cevap:** Şiir için imge ve edebî sanatlar kullanılmalıdır. Duygu yoğunluğu içeren bir tür olan şiir, anlatımını etkili kılmak ve çağrışımlara yer vermek için farklı yollara başvurulmasını zorunlu kılar. Sözcüklerin yetersizliği ve duygu yoğunluğu karşısında şair, imgelerin ve edebî sanatların ifade özelliğinden yararlanır. Şair, kendi hayal gücünü ifade etmek için sözcüklere yeni anlamlar yükler.
   Olası cevap: Şiir için imge ve edebî sanatlara gerek yoktur. Şair duygu ve düşüncelerini doğrudan anlatarak sözcükleri gerçek anlamlarıyla verirse şiir okuyanlar şiiri daha kolay anlar.
4. Bence bir şiir ahenk unsurlarına yer verilmezse şiir özelliğini kaybeder. Şiirin sanatsal bir niteliği olmalıdır ve sanatsal ifade ahenkle sağlanabilir.
5. a) Lirik şiir b) Pastoral şiir c) Didaktik şiir d) Satirik şiir

Açık Uçlu Sorular - Sıfat

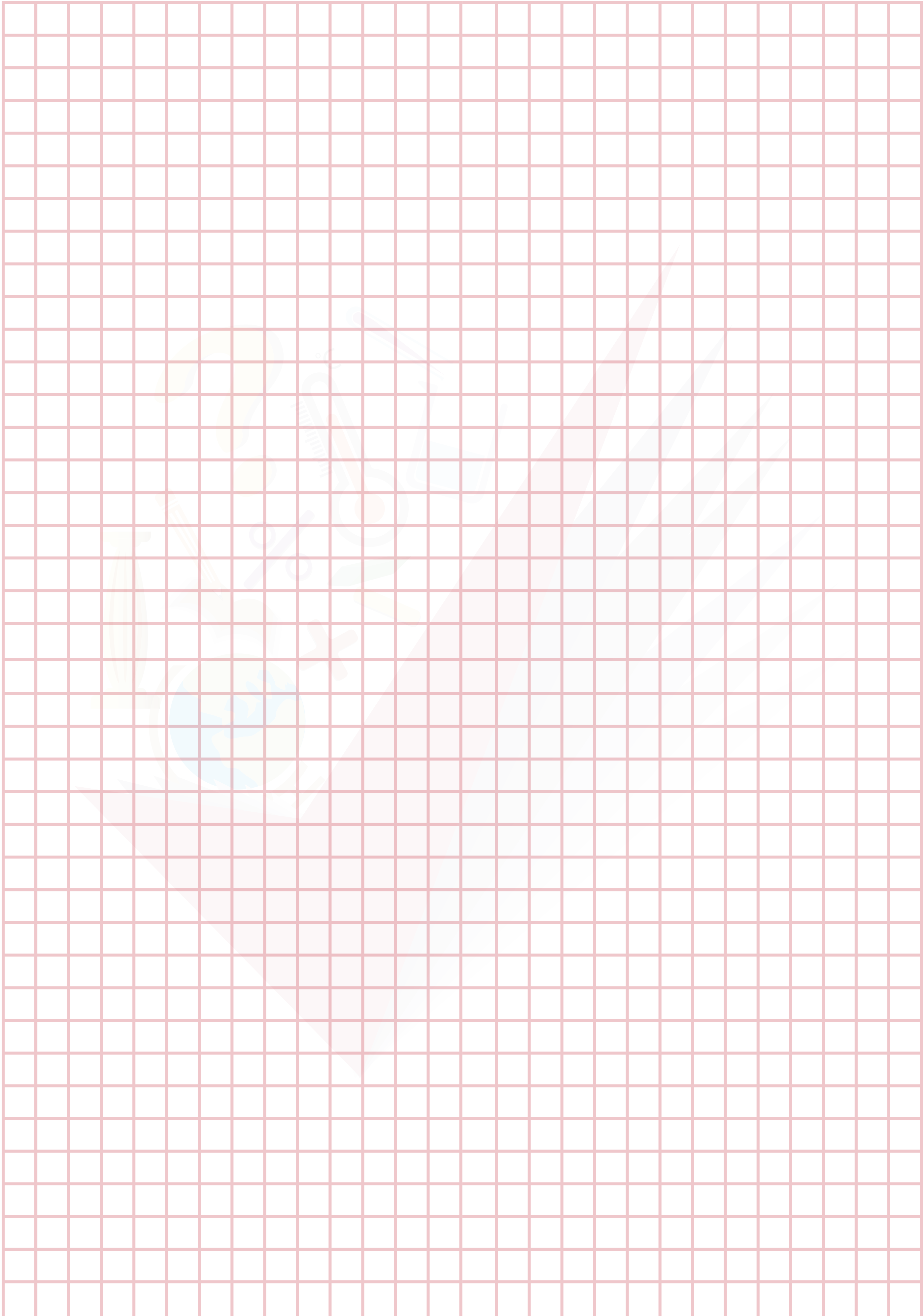
1. güneşli bir toprak: niteleme sıfatı, türemiş sıfat
   bir toprak: belgisiz sıfat, basit sıfat
   bir buğday tarlası: belgisiz sıfat, basit sıfat
   yeşil pırıltılar: niteleme sıfatı, türemiş sıfat
   uçsuz bucaksız bir uçurum: niteleme sıfatı, birleşik sıfat
   bir uçurum: belgisiz sıfat, basit sıfat
   değişen ebedî madde: niteleme sıfatı, türemiş sıfat
   ebedî madde: niteleme sıfatı, basit sıfat
   her gün: belgisiz sıfat, basit sıfat
   bir parça: belgisiz sıfat, basit sıfat
   hiçbir zaman: belgisiz sıfat, birleşik sıfat
2. a) ne: soru sıfatı, bir: belgisiz sıfat
   b) bu: işret sıfatı, o: işret sıfatı, eski: niteleme sıfatı
   c) semavi: niteleme sıfatı, yerdeki: işaret sıfatı
   d) kaç: soru sıfatı, yanık: niteleme sıfatı, soğuk: niteleme sıfatı
3. İmge, şairin zihninde oluşturduğu hayaldir. İmgeyi oluşturmak aynı zamanda bir betimleme işi olduğu için şair, sıfatlardan yararlanarak betimlemeler oluşturmuştur.

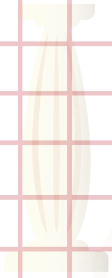
Çoktan Seçmeli Sorular - Şiir

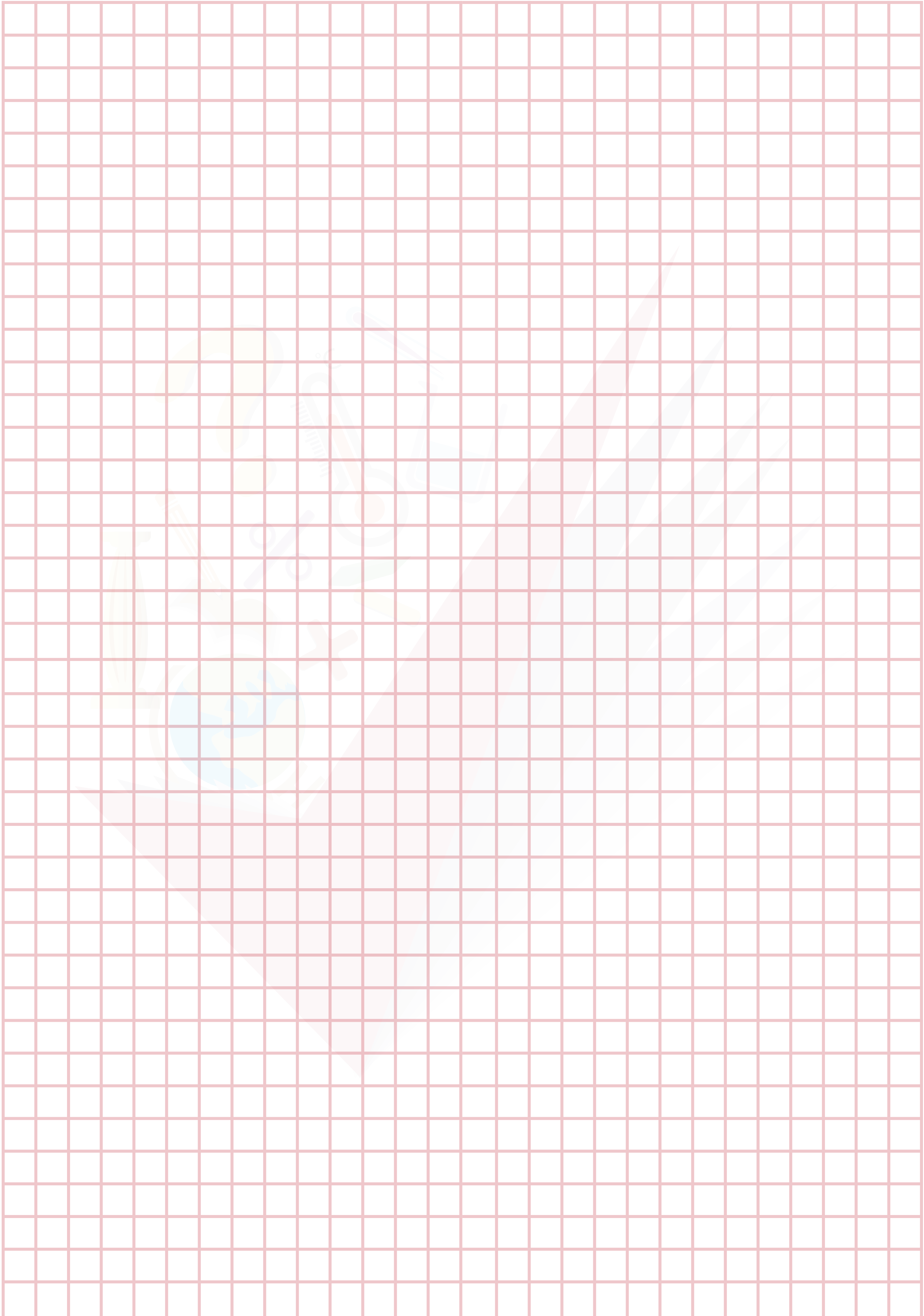
1 - A	2 - E	3 - C	4 - B	5 - B	6 - B	7 - B	8 - D	9 - E	10 - D	11 - C

Çoktan Seçmeli Sorular - Sıfat / Yazım ve Noktalama

1 - A	2 - D	3 - E	4 - D	5 - B	6 - C	7 - D	8 - C	9 - A
10 - D	11 - D	12 - D	13 - A	14 - B	15 - E	16 - A	17 - E	

Konu Özeti Konuyla ilgili kısa ve öz bilgiler

Açık Uçlu Sorular Konuyla ilgili ufkunuzu açacak sorular

Çoktan Seçmeli Sorular Konuyla ilgili çoktan seçmeli testleri

Neler Öğreneceğiz? Fasikülde hangi konuların öğrenildiği

Hatırlayalım Konuyla ilgili önceki bilgiler

Araştırma Konuyla ilgili detaylı bilgiye ulaşmanız için ödevler

Faydalı Linkler Konuyla ilgili yararlanılabilecek web siteleri

Kritik Bilgi Fasikülde geçen konuyla ilgili en önemli bilgi

Bir Örnek de Sen Ver Konuyla ilgili sizden gelen örnekler

Biliyor musunuz? Konuyla ilgili çarpıcı bilgiler

Filozof Der ki Filozofların konuyla ilgili söylediği önemli sözler

Felsefe Sözlüğü Felsefe ile ilgili kavramlar

Haritada Bulalım Konuyla ilgili özellikleri haritada işaretleme

Dersi İzleyelim Konuyla ilgili konu anlatım videoları

Dikkat! Fasikülde karıştırılmaması gereken bilgiler